

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

Velvoite oikaisuvaatimuksen lisäämiseksi laskun yhteyteen on perusteltua ja lisää asiakkaiden oikeusturvaa. Perintäyhtiöiden mahdollinen käyttö ei saa vaarantaa asiakkaan yksityisyyden suojaa eikä lisätä kustannuksia asiakkaalle kohtuuttomasti esim. perintäkulujen muodossa. Laskutusjärjestelmien tulee kehittyä ja automatisoitua, jotta uusia kustannuksia ei koidu sote-organisaatioille.

2 b § Päätös maksukyvyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

Tarkentaa tietoja, joiden on käytävä ilmi päätöksestä.

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

Maksun periminen laajenee nykykäytännöstä ja on perusteltua. Säädös tukee tehokasta varattujen aikojen käyttöä ja asiakkaiden omaa vastuuta, mutta maksuista ei saa tulla kohtuuttomia asiakkaalle. Käyttämättömiä palveluja on sangen vähän, joten kertyviin maksutuloihin ei tällä ole suurta vaikutusta. Laskutusjärjestelmien tulee kehittyä ja automatisoitua, jotta uusia kustannuksia ei koidu sote-organisaatioille.

5 § Maksuttomat terveystalvet / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Palveluiden maksuttomuus laajenee huomattavasti, joten asiakasmaksutuloihin tällä on merkitystä. Maksut ovat näin ollen laajentuneesti maksuttomia kaikille asiakkaille - myös suurituloisille, joten voisiko harkita maksuttomuutta haavoittuvassa asemassa oleville ja jopa tulosisidonnaisuutta suurempituloisille. Yhdenvertaisuus siis toteutuu, mutta entäpä oikeudenmukaisuus. Säädös ohjaa oikeaan suuntaan, kohti matalan kynnyksen ja perustason palveluita. Asiakasmaksutulojen pienentymistä olisi korvattava täysimääräisellä valtionosuusjärjestelmällä, joka kohdistuu sote-palveluihin heti lain voimaantulosta lähtien.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

Maksukattoa kerryttävien palveluiden laajuus muuttuu merkittävästi, mutta koskee edelleen tasasuuruksia maksuja. Suun terveydenhuollon maksujen sisällyttäminen maksukattoon on merkittävä muutos varsinkin, kun maksukatto säilyy 683 eurossa. Tämä vaikuttaa merkittävästi asiakasmaksutulojen kertymiseen alueilla, joissa julkinen suun terveydenhuolto on ensisijainen palvelumuoto. Asiakasmaksutulojen pientymistä olisi korvattava täysimääräisellä valtionosuusjärjestelmällä, joka kohdistuu sote-palveluihin heti lain voimaantulosta lähtien.

7 b § *Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär*

Käsitteiden ja määrittelyjen tarkennus on asianmukainen ja tarpeellinen.

7 c § *Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård*

Selkeyttää ja yhdenmukaistaa käytäntöjä sekä maksun määräytymisen että käyttövaran laskennan osalta.

10 b § *Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård*

Selkeyttää ja yhdenmukaistaa käytäntöjä.

10 c § *Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård*

Pääsääntöisesti kuten ennenkin, mutta mm. asumismenojen vähennykseen sallitaan lisäaikaa pitkäaikaiseen palveluun siirtymisen yhteydessä.

10 d § *Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård*

Selkeyttää ja yhdenmukaistaa käytäntöjä ja tukee käyttövarojen määräytymistä näissä palveluissa. Asiakasmaksutuloja jonkin verran pienentää.

10 e § *Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

Muuttuu lakisääteiseksi, tarkentaa palvelumaksun määräytymistä. Korostaa asiakas- ja palvelusuunnitelman mukaisuutta ja mahdollisiin muutoksiin reagointia eli uutta päästöstä.

10 f § *Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

Muuttuu lakisääteiseksi.

10 g § Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

Muuttuu lakisääteiseksi, selkeyttää käytäntöjä.

10 h § Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice

Muuttuu lakisääteiseksi, mahdollistaa vain asiakassuunnitelmaan määritellyistä palveluista eli korostaa asiakassuunnitelman merkitystä. Mahdollistaa myös yksittäisistä palveluista maksun perimisen ilman vakituista asiakkuutta.

10 i § Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog

Selkeyttää ja yhdenmukaistaa käytäntöjä.

10 j § Maksun määrääminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift

Maksu määrätään toistaiseksi, tarkistetaan olennaisten muutoksien yhteydessä ja silloin tehdään uusi päätös. Ei suurta vaikutusta nykyiseen.

10 k § Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften

Korostaa asiakkaasta johtuvia syitä keskeytykseen.

11 § Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift

Turvaa asiakkaan mahdollisuutta selviytyä kohtuuttomaksi käyvistä maksuista, tämä menettely oikeansuuntaisesti ensisijainen toimeentulotukeen nähden. Perusteiden arviointia voisi vielä selkiyttää, jotta esim. maksun alentamiseen olisi yhdenvertaiset kriteerit.

13 § Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland

Ei huomautettavaa.

14 § Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen

Ei huomautettavaa.

14 a § Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar

Selkeyttää ja yhdenmukaistaa käytäntöjä.

15 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

Laajenee koskemaan laskua ja perimistä, korostaa asiakkaan oikeudellista asemaa.

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

Voimaantulossa huomioitava, että kunnille/kuntayhtymille valtionosuuksina korvattavien asiakasmaksutulojen kompensatiojärjestelmä on heti toiminnassa. Lain tulee ohjata myös laskutusjärjestelmien prosesseja, joten aikaa organisaatioiden valmistautumiseen tulee varata.

Patanen Johanna
Peruspalvelukuntayhtymä Kallio